

ra un gasconisme (DECH I, 275b42); així deu explicar-se també l'*auca* 'oca' que apareix en el dial. roncalès del basc (Mitxelena, *Fon. Hist.*, 94). —⁶ Apareix també en la toponímia: als exs. de la Cat. fr. citats supra, es pot afegir *La Foia l'Oca* (Alt Maestr.), 1961, —⁷ Veg. la Taula alfabètica a J. Malquer, *Els ocells de les terres catalanes*, Barcelona 1973. —⁸ La figura d'*oca* s'usava evidentment, ja en el període antic, en cert senyal dels corredors, judicant per aquest passatge de StVicentF que ens dóna G. Schib: «--- los corredors que tots guarden la *oqua* que està al senyal» (citad del ms. 276, fol. 55v, en *Vocab. de Sant Vicent Ferrer*, Barcelona 1977, p. 107); no és clar quin sentit representava tal senyal i si era de certa manera un antecedent de l'*oca* que impedeix el pas en el joc mencionat. —⁹ És possible que aquesta forma que es donava en certes localitats (com ara a l'extrema regió occidental i molt probablement també a la Cat. fr.) tingués més extensió en temps passats; cal tenir en compte també el fet que una variant *auca* es podia produir en certs cercles al costat d'*oca* (pronunciat amb *o* oberta) per la influència d'*au*, que segons indicis tenia vitalitat al menys fins a finals del S. xv (veg. OCELL); recordem que hom es referia a les oques com a ex. d'aviram per excel·lència. —¹⁰ Veg. l'estudi d'Apelles Mestres, «Les auques de rodolins» (BABL xi, 62ss.). —¹¹ Parla de l'origen de les estampes amb historietes E. Julià Martínez (RFE xxvi, 1942, 356-58).

Ocàs, ocasió, ocasionadament, ocasional, ocasionalisme, ocasionalista, ocasionalment, ocasionar, ocasionatiu, ocasionejar, V. caure Ocater, V. oca Occident, occidental, V. caure Occidor, V. occir Occidu, V. occident (CAURE) Occiment, V. occir

OCCÍPIT, que sovint s'ha dit *occipuci*, pres del ll. *occiput, occipitis*, 'part posterior del cap', derivat del ll. *caput, -pitis*, 'cap'. □ 1.ª doc.: *occipuci*, Lab. 1840; *occipit*, 1917, DOrt.

DERIV.: *Occipital* [Belv.]. De formació paral·lela era el ll. *sinciput, -pitis*, 'meitat del crani', format amb *semi-* 'mig', d'on cat. *sincipit* [DOrt.]; *sincipital*.

Occipuci, V. occipit

OCCIR, 'matar' (DFa.), mot actualment d'ús literari rar,¹ que en català antic apareix en diverses variants com *ociure* (*ocir*), *ouciure*, i *auciure* (*al-*), i prové juntament amb altres formes romàniques corresponents d'un llatí vg. *AUCIDERE (L. OCCIDERE) id. □ 1.ª doc.: orígens de l'idioma: «--- no-t *ocuidrei* ---» (en doc. del darrer terç S. xi) i *ociure* (S. xii).²

Molt usual en els Ss. xiii i xiv, escasseja en el S. xv i ja no apareix en els textos lexicogràfics del S. xvi (Busa-Nebr., OPou, *TbPu.*). Totes les variants esmentades alternen des d'un principi, escrites de vegades amb *-cc-* amb la influència de la forma llatina. Trobem en Desclot (*Cròn., NCL.*) *auciés* 'matés' (ii, 182.15),⁶⁰

alcieren 'matar' (iii, 73.8, 75.8), *occiren* id. (iii, 138.5), *aucieren* (iii, 139.5 i 9), *ocieren* (iii, 175.6); en Llull (*Merav., NCL.*) *aucis* 'matà' (i, 28.13; ii, 158.26), *auciés* (i, 48.24), *alcüre* (i, 49.19; ii, 154.19), *auciure* (i, 49.22, 50.4; ii, 154.24, 156.20), *ouciure* (ii, 156.1); en *VidesR* *aucis* (P170v2, 199r2); *aucir* en un doc. de 1305 (RLR vii, 46); 1325, *ocibiren* (Finke, *Acta Arag.* iii, 481); en Muntaner (*Cròn., Col. Pop. Barc.*), *ouciure* (cap. 223, vi, 62.21), *alcia* 'mati' (cap. 284, viii, 45.6); en el *Libre de Set Savis*: *ociure* 2030, 2395, *ocir* 1675, 2025, 2328 (en rima amb *dir*), *aucir* 2323; 1371, JMarch, 891 *aucire*, igualment en Ll. d'Aversó, 1482, 32; en ACanals, *Scipió*, 40 *ociure*; Eiximenis, *Dones* «aquest meu cors me *alcüu*» (cap. clxxv, ms. A *auciu*); en el val. G. de Pròixita (c. 1400) *alcéyts* 'mateu' (NCL. lxxvi, p. 56.39);³ en *Eximplis e Mir.* *ouciure* és ben freqüent: i, 174, 260, *oucís* 'matà' i, 161, 162, 293; ii, 36, però hi ha també *auceja* i, 69; en *Filla Costantí* (NCL. xlviii) *ociure* (escrit *-ra*), p. 61, id. en Serra-Amer, *Gènesi* 113; *ociu* 'mata' en Ausiàs Marc ciii.37; *ociurà* en doc. de 1470 (BABL xi, 281).

Les formes romàniques en la seva majoria s'expliquen a base de *AUCIDERE,⁴ fet analògicament segons *aufugere, autumare, auferre* etc.: així el fr. ant. *ocire* (modern literari *ocire* des del S. xvi per la influència de la forma llatina), oc. ant. *aucir, aucire*, bearn. actual *aucire, aucide* (Palay), gasc. *aucise*, it. *uccidere* (comp. *ucello* AUCELLUM) i les formes de l'it. sept. ant. *alcidere* (variant *ancidere*), milanès ant. *olcire* (comp. Lomb. *olcèl* 'ocell'),⁵ i també el cat. *ociure*. Pel que fa a les variants *ouciure, auciure* (*aucir*), *alcüre*, no són ben clars els detalls de llur desenvolupament, però tot suggereix que *ouciure* que era molt probablement l'escala anterior a *ociure* fou el punt de partida. Notem que aquesta forma ja es documenta en el S. xi i deu ser mantinguda en aquesta etapa per la influència d'una forma ultracorrecia **olciàre* o *olciure*; ara bé, el pas d'*olciure* a *alcüre* no era difícil (comp. *olzina* > *alzina, polpis* > *palpis* etc.).⁶ d'on per una altra ultracorrecia *auciure*. Altrament també cal tenir en compte que *auciure* podia ser el resultat normal al Rosselló on AU > au sembla ser prevalent en tot o en part (veg. JCoromines, *LleuresC*, pp. 293-95) i de fet *aucir* és el que trobem en les *VidesR* i en un doc. ross. de 1305 (supra). A més, recordem que la diptongació de la o inicial àtona, com a *au-*, molt comuna en els nostres dies (*auferta* per *oferta, auberta* per *oberta* etc.) era de data antiga (JCoromines, *ib.*, p. 296, anota en les *VidesR* exs. d'*aubrir* < *obrir*); aquests fets i a més la presència dels doblats com *ocell* i *auzell, auzell*, en la llengua podrien també haver contribuït si més no a la proliferació de formes amb *au-*.

En l'aspecte semàntic notem com un cas especial l'ús d'aquest verb amb el significat de 'apagar' en les *VidesR*: «Sent Laurens --- ac v focs defora, los quals tots sobrà fortment e ls *aucis*» (P170v2, V499, 5 extinxit), «mes sobtament veng gran pluja que *aucis* lo foc» (P199r2, V600.29 extingüens); altres exs. en 170v2, 171r2, 205r2. Fora de les *VidesR* no coneixem